

Mihaela GHIRCA-BOGDAN*, Nicoleta POPESCU**

Libertatea de exprimare a magistraților pe rețelele sociale. Standardele Marii Camere a CEDO în cauza Danileț c. României

1. Introducere

Problema libertății de exprimare a judecătorilor ocupă, de mai mulți ani, un loc central în dezbaterile privind independența justiției și statutul magistratului în statul de drept. În mod tradițional, discursul judiciar a fost privit prin prisma exigenței reținerii: judecătorul trebuia să fie discret, rezervat și să evite implicarea publică în controverse care ar fi putut afecta aparența de imparțialitate. Această viziune nu a fost însă niciodată absolută. Chiar și în formele sale clasice, etica judiciară internațională a recunoscut că magistratul rămâne titular al libertății de exprimare și că izolarea completă a acestuia de societatea în care trăiește nu este nici posibilă, nici benefică¹.

În ultimul deceniu, pe fondul presiunilor exercitate asupra sistemelor judiciare în mai multe state europene și al mutării dezbaterii publice în spațiul digital, întrebarea relevantă nu mai este dacă judecătorul poate vorbi, ci în ce condiții tăcerea sa ar risca să devină incompatibilă cu apărarea ordinii constituționale. Judecătorii activi pe rețelele sociale se confruntă cu un paradox: aceleași platforme care le amplifică vocea îi expun și unui risc disciplinar sporit, în absența unor criterii clare și previzibile de evaluare a conduitei lor în mediul digital. Acest risc implică inclusiv „libertatea” pe care și-o ia, uneori, mass-media de a interpreta după bunul său plac declarațiile persoanei intervievate, într-un mod care depășește deseori imaginația, așa cum afirma J.-P. Costa, fost președinte al Curții Europene a Drepturilor Omului².

* Avocată, Baroul București
Email: mihaelaghirca@gmail.com.

** Avocată, Baroul București
Email: nico78popescu@yahoo.com
Manuscris primit la data de 20 martie 2026.

- 1 United Nations Office on Drugs and Crime, The Bangalore Principles of Judicial Conduct Vienna, 2018: <https://www.unodc.org/documents/ji/training/bangaloreprinciples.pdf>, Comentariile privind principiile de la Bangalore: <https://bit.ly/4bF1ytb>, Basic Principles on the Independence of the Judiciary, ONU, 1985: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/basic-principles-independence-judiciary>. Toate linkurile din acest articol erau accesibile la data transmiterii lui către redacție.
- 2 Foarte solicitat cu cereri de interviu la Strasbourg, J.P. Costa afirmă „Este o sarcină dificilă și plină de capcane. Trebuie să-ți cântărești bine cuvintele, dar asta nu este întotdeauna suficient, întrucât tendința anumitor mass-media de a interpreta după bunul lor plac declarațiile celui intervievat depășește adesea imaginația”, J.-P. Costa, în „Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Judecători pentru libertate”, citat din Dean Spielmann, *Libertatea de exprimare a judecătorului: regulă sau excepție?*, p. 14.

În acest context, hotărârea Marii Camere a Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza **Danileț c. României** reprezintă un moment de nuanțare, de clarificare și de evoluție a jurisprudenței europene în materia libertății de exprimare a magistraților. Cauza a avut ca obiect sancționarea disciplinară a judecătorului Vasilică-Cristi Danileț pentru două postări publicate în ianuarie 2019 pe pagina sa de Facebook cu acces public. Marea Cameră a reținut că ingerința în libertatea sa de exprimare era prevăzută de lege și urmărea un scop legitim, respectiv menținerea autorității și imparțialității justiției, dar a considerat că aceasta nu răspundea unei „*nevoi sociale imperioase*” și că instanțele interne nu au oferit motive relevante și suficiente pentru sancțiunea aplicată. Curtea a apreciat că observațiile reclamantului din cele două mesaje publicate pe pagina sa publică de Facebook nu erau de natură să rupă echilibrul între, pe de o parte, măsura în care acesta, în calitate de judecător, se putea implica în viața socială pentru a apăra ordinea constituțională și instituțiile statului și, pe de altă parte, necesitatea ca acesta să fie, și să fie perceput ca independent și imparțial în exercitarea atribuțiilor sale.

Importanța cauzei depășește cu mult circumstanțele individuale ale unui judecător român sancționat pentru două postări pe Facebook. Ea ridică întrebări fundamentale despre rolul judecătorului în societatea de astăzi: poate și trebuie judecătorul să vorbească atunci când ordinea constituțională este amenințată? Există o obligație civică a acestuia de a se implica în anumite dezbateri? Ce anume îl califică pe judecător să fie nu doar cel care aplică legea, ci și gardianul public al valorilor democratice? Răspunsurile Marii Camere la aceste întrebări, consacrate acum ca standarde obligatorii pentru toate statele membre ale Consiliului Europei, constituie obiectul prezentei analize. Înainte de a analiza hotărârea Marii Camere, am considerat important să trecem în revistă jurisprudența europeană anterioară privind libertatea de exprimare a magistraților precum și contextul național în care s-a exprimat dl. Danileț, context fără de care nu pot fi înțelese pe deplin mesajele postate de către acesta pe rețeaua de socializare.

2. Evoluția jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului privind libertatea de exprimare a magistraților în contextul cauzei *Danileț contra României*

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia libertății de exprimare a magistraților este una în evoluție, dinamică prin natura sa, menită să răspundă transformărilor societale și provocărilor reale cu care se confruntă sistemele naționale de drept, precum și nevoii de reevaluare periodică a standardelor și garanțiilor aferente drepturilor protejate de Convenție.

Încă din cauza *Wille c. Liechtensteinului*,³ Curtea a stabilit că este important ca „îndatoririle și responsabilitățile” la care face referire art. 10 par. 2 să aibă o semnificație specială în cauzele care privesc libertatea de exprimare a judecătorilor, deoarece este de așteptat ca oficialii publici care își desfășoară activitatea în sistemul judiciar „*să fie rezervați în exercitarea libertății de exprimare cu privire la cauzele în care autoritatea și*

3 CEDO, *Wille c. Liechtenstein*, nr. 28396/95, 28 octombrie 1999, par. 64

*imparțialitatea lor ar putea fi puse în discuție*⁴. Totodată, Curtea a precizat că, „pentru a aprecia dacă ingerința în dreptul la liberă exprimare al judecătorului corespunde unei «nevoi sociale stringente» și «a fost proporțională cu scopul legitim urmărit»», aceasta analizează întotdeauna declarația vizată în lumina tuturor circumstanțelor concrete ale cazului, în ansamblul său, acordând o importanță particulară funcției deținute de reclamant⁵, conținutului declarației⁶, contextului⁷ în care a fost făcută, precum și naturii și severității sancțiunilor impuse⁸.

Curtea a admis că este legitim ca statul să impună membrilor cu funcții publice, implicit și magistraților, o obligație de rezervă decurgând din statutul lor, afirmând totodată că aceștia beneficiază de protecția art. 10 din Convenție⁹. În virtutea importanței separației puterilor în stat și a salvagădării independenței justiției, orice ingerință în libertatea de exprimare a unui judecător presupune o analiză exigentă¹⁰, iar atunci când o astfel de limitare intervine, magistrații trebuie să beneficieze, în legislația națională, de garanții eficiente și adecvate împotriva abuzurilor¹¹.

Din perspectiva conținutului protejat, jurisprudența a stabilit că problemele referitoare la funcționarea sistemului de justiție țin de interesul public, a cărui dezbatere se bucură, în general, de un grad ridicat de protecție¹² în temeiul art. 10. Curtea a considerat, astfel, că magistratul nu este împiedicat să exprime opinii și critici cu privire la reformele legislative care afectează sistemul judiciar sau la aspecte legate de funcționarea și reforma acestuia, toate constituind chestiuni de interes public. Mai mult, simplul fapt că un subiect are implicații politice¹³ și se dezbate în spațiul public nu este suficient, prin el însuși, pentru a împiedica un judecător să se pronunțe cu privire la acesta. Într-o societate democratică, chestiunile legate de separarea puterilor pot privi subiecte de mare importanță față de care publicul are un interes legitim de a fi informat și care țin de dezbateră politică¹⁴.

În aplicarea acestor principii, Curtea examinează întotdeauna declarațiile în cauză ținând seama de circumstanțele și întregul context¹⁵ al cauzei, acordând, repetăm, o importanță deosebită funcției ocupate de reclamant, conținutului declarațiilor sale și circumstanțelor în care au fost făcute.

Această abordare se regăsește constant în jurisprudența ulterioară. În cauza *Miroslava Todorova c. Bulgariei*¹⁶ Curtea a acordat o importanță deosebită funcțiilor exercitate de reclamantă — președintă a principalei asociații profesionale a magistraților din Bulgaria — naturii pozițiilor sale publice privind activitatea Consiliului Superior

4 CEDO, *Wille c. Liechtenstein*, par. 66.

5 CEDO, *Wille c. Liechtenstein*, par. 63 și 64.

6 CEDO, *Pitkevich c. Rusiei* (dec.), nr. 47936/99, 8 februarie 2001.

7 CEDO, *Kudeshkina c. Rusiei*, nr.29492/05, 26 februarie 2009, par. 95.

8 CEDO, *Kudeshkina c. Rusiei*, nr.29492/05, 26 februarie 2009, par. 67.

9 CEDO, *Guja c. Moldovei*, nr.14277/04, 12 februarie 2008, par. 70.

10 CEDO, *Harabin c. Slovaciei*, (dec.), nr.62584/00, 29 iunie 2004.

11 CEDO, *Eminağaoğlu c. Turciei*, nr. 76521/12, 9 martie 2021, par. 152.

12 CEDO, *Kudeshkina c. Rusiei*, nr.29492/05, 26 februarie 2009, par. 86; *Morice c. Franței*, 29369/10 par.128.

13 CEDO, *Wille c. Liechtenstein*, nr. 28396/95, 28 octombrie 1999, par. 67.

14 CEDO *Guja c. Moldovei*, nr.14277/04, 12 februarie 2008, par.88.

15 CEDO *Morice c. Franței*, (MC) nr.29369/10 par.162.

16 CEDO *Miroslava Todorova c. Bulgariei*, nr.40072/13, 19 octombrie 2021.

al Magistraturii și a politicii judiciare guvernamentale, precum și severității sancțiunii aplicate, care a constat în excluderea din magistratură, ulterior redusă la retrogradare la instanța inferioară pentru doi ani.

În cauza *Baka c. Ungariei*¹⁷ reclamantul și-a exprimat opinia cu privire la reformele legislative în calitatea sa de Președinte al Curții Supreme și al Consiliului Național al Justiției — nu doar cu dreptul, ci și cu obligația corespunzătoare acestei funcții de a aviza reformele legislative susceptibile să afecteze instanțele și independența justiției. Curtea a subliniat că „funcția deținută de reclamant, al cărui rol și obligație constau în special în a aviza reformele legislative care ar fi putut afecta instanțele și independența justiției”¹⁸ justificau un nivel ridicat de protecție (par. 168).

În același sens, în cauza *Kövesi c. României*¹⁹, Curtea a reținut că atribuțiile și obligațiile reclamantei includeau exprimarea opiniei sale privind reformele legislative cu impact asupra sistemului judiciar și independenței acestuia. Declarațiile sale nu conțineau atacuri la adresa altor membri ai sistemului judiciar și nu vizau proceduri pendinte, situându-se în limitele unei critici strict profesionale. Prin urmare, poziția și declarațiile reclamantei, înscrise clar în contextul unei dezbateri de mare interes public, reclamau un grad înalt de protecție a libertății de exprimare și un control strict al oricărei ingerințe, cu marja redusă de apreciere corespunzătoare lăsată autorităților naționale. Revocarea sa prematură din funcția de procuror-șef a constituit o sancțiune deosebit de severă, cu un veritabil „efect inhibitor” nu doar asupra sa, ci și asupra altor procurori sau judecători care ar fi participat, în viitor, la dezbateri publice privind reformele legislative și independența sistemului judiciar.

Din parcurgerea acestei jurisprudențe rezultă că, anterior cauzei *Danileț*, Curtea construie progresiv un cadru de analiză nuanțat al libertății de exprimare a magistraților, în care funcția deținută, conținutul și contextul declarațiilor, precum și natura și severitatea sancțiunii aplicate reprezentau factori determinanți în evaluarea justificării ingerinței — un cadru aplicat însă, până la acel moment, exclusiv magistraților care ocupau funcții instituționale specifice, care se exprimau în contexte non-digitale și cu privire la subiecte privind funcționarea sistemului de justiție.

3. Contextul național la momentul sancționării judecătorului Cristi Danileț, element esențial în orice hotărâre a Curții Europene

Pentru a înțelege pe deplin hotărârea Marii Camere, este necesar să ne raportăm și la contextul național de la începutul anului 2019, în care au fost formulate cele două mesaje ale reclamantului — un context marcat de tensiuni instituționale profunde și de dezbateri publice intense cu privire la independența justiției și la reformele legislative care o afectau.

17 CEDO *Baka c. Ungariei*, (MC) cererea nr.20261/12, 23 iunie 2016.

18 CEDO *Baka c. Ungariei*, (MC) cererea nr.20261/12, 23 iunie 2016, par.168.

19 CEDO *Kövesi c. României*, cererea nr. 3594/19, 5 mai 2020.

Perioada 2017-2019 a reprezentat, pentru sistemul judiciar român, un interval de presiuni fără precedent în era post-comunistă, documentat ulterior în lucrarea „900 de zile de asediu neîntrerupt asupra magistraturii române” — un „ghid de supraviețuire”²⁰ care descrie istoricul demersurilor magistraților români pentru statul de drept și independența justiției, analizând comportamentul autorităților publice și modalitățile diverse de reacție ale judecătorilor și procurorilor. Judecătorul Danileț a contribuit la această lucrare cu capitoul „*Justiție versus Politic: de la neputință la independență*” și a fost cercetat disciplinar și pentru acest material, fără a fi însă sancționat la finalul cercetării.

Pe plan european, Rapoartele Mecanismului de Cooperare și Verificare pe anii 2018²¹ și 2019²² au constatat că modificările aduse legilor justiției la nivel național au avut un impact negativ asupra independenței, calității și eficienței actului de justiție, recomandând suspendarea aplicării lor.

Pe plan intern, reacția magistraturii a fost fără precedent prin amploare și coerență.

În septembrie 2017, 4.000 de magistrați au semnat Memoriul pentru retragerea proiectului de modificare a „legilor justiției”²³. Pentru prima dată, mii de magistrați protestau tăcuți pe scările instanțelor unde lucrau, având în mână robele sau Constituția țării, unii purtând la vedere jurământul depus la începutul carierei — în timp ce președinții instanțelor dădeau comunicate de presă prin care susțineau modificările legislative inițiate de politicieni. În noiembrie 2017, 35.000 de români au ieșit în stradă în principalele orașe din țară pentru a susține și a apăra independența justiției²⁴. În 2018, protestele magistraților au continuat pe scările Curții de Apel București în favoarea statului de drept²⁵. În iunie 2018, peste 700 de procurori români au adoptat Declarația de independență²⁶. Magistrații scriau în paralel organismelor europene — Consiliului European, Comisiei Europene, Comisiei de la Veneția — denunțând presiunea politică exercitată asupra sistemului judiciar prin propunerile legislative. În aprilie 2019, magistrații români au protestat din nou, de această dată pe treptele Palatului de Justiție de la Bruxelles, întâlnindu-se cu reprezentanți ai Comisiei și ai Parlamentului European într-un demers unic care viza starea justiției din România.

În ceea ce privește Inspecția Judiciară — instituția competentă să cerceteze abaterile disciplinare săvârșite de magistrați —, aceasta a adoptat în perioada 2017-2022 o abordare selectivă în anchetarea magistraților, în special în dosare ce priveau libertatea de exprimare. Astfel, în cazul unui judecător fost președinte al CSM, Inspecția a dat soluții de clasare pentru afirmații postate pe Facebook vizând judecătorii Curții Constituționale sau în cadrul unor grupuri de Facebook considerate private, în timp ce, în cazuri similare, a exercitat acțiune disciplinară împotriva judecătorilor și procurorilor care s-au opus legilor justiției. O altă practică a Inspecției Judiciare a constat în exercitarea de acțiuni disciplinare în cascadă împotriva anumitor magistrați: a început cu Procurorul General

20 <https://www.kas.de/documents/280457/0/900+zile+asediu+modif.pdf>.

21 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_18_6365.

22 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_19_6135.

23 <https://www.juridice.ro/files/Brosura-magistratii-romani-v-modificarea-legilor-justitiei.pdf>.

24 <https://bit.ly/4uZF8vE>.

25 <https://bit.ly/4cYCDmH>.

26 bit.ly/4skuE8e.

al DNA (actualul procuror-șef al Parchetului European), a continuat cu judecătorul Cristi Danileț — fost membru al Consiliului Superior al Magistraturii și parte a mișcării judecătorilor împotriva legilor justiției — și cu anumiți judecători specializați în judecarea cauzelor penale care aveau pe rol dosare de mare corupție.

Acesta este contextul în care reclamantul a publicat, în ianuarie 2019, cele două opinii pentru care a primit prima sa sancțiune disciplinară, deși anterior mai fusese cercetat pentru exprimarea opiniilor în media.

Totodată, în anul 2019, CSM a constatat că judecătorul Cristi Danileț a încălcat Codul deontologic pentru o postare pe FB în care afirmă că, în mod greșit ministrul justiției, spune că judecătorii arestează oameni nevinovați.

În iulie 2019, Inspekția Judiciară îl cercetează pentru 11 afirmații făcute în cazul unui interviu dat în *Revista 22* prin care critica reformele din justiție, contrare MCV. Acțiunea Inspekției Judiciare a fost respinsă de CSM, iar recursul Inspekției Judiciare a fost respins de ICCJ.

În decembrie 2021, Inspekția Judiciară îl cercetează pentru articolul „*Justiția vs Politic*” în care prezenta o retrospectivă a organizării justiției din 1989 până în 2021. Consiliul Suprem al Magistraturii a clasat cauza, dar prin aceeași hotărâre a decis excluderea din magistratură pentru publicarea pe TikTok a două filmulețe, unul în care judecătorul taia iarba în curte și altul în care curăța o piscină. ICCJ anulează sancțiunea și a înlocuit-o cu un avertisment.

În mai 2022, CSM a decis excluderea judecătorului Cristi Danileț din magistratură pentru emiterea unor comunicate critice la adresa Guvernului semnate de două asociații din care el făcea parte. Înalta Curte de Casație și Justiție a anulat sancțiunea, motivând prin faptul că activitatea lui nu este politică, ci civică, iar el nu a participat la semnarea comunicatelor de presă pentru care a fost cercetat.

Procedura disciplinară care face obiectul hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului a reprezentat doar începutul: judecătorul Danileț nu și-a putut exercita profesia din 13 decembrie 2021 până în aprilie 2023, perioadă în care a fost exclus de trei ori din magistratură de către Consiliul Superior al Magistraturii, Înalta Curte de Casație și Justiție hotărând de fiecare dată revenirea sa în funcție, însă cu menținerea unor sancțiuni disciplinare precum reducerea salariului cu 5% pe o perioadă de 2 luni în prezenta cauza.

4. Hotărârea Marii Camere — aspecte de noutate privind libertatea de exprimare a magistraților

În cea de-a doua parte a acestui studiu ne-am propus să redăm standardele pe care hotărârea de Mare Cameră în *cauza Danileț* le stabilește în privința libertății de exprimare a magistraților în mediul online. Vom începe prin a arăta care sunt tipurile de cauze soluționate de Marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului și care este problema de drept care a determinat trimiterea *cauzei Danileț* la completul de 17 judecători (4.1.), pentru ca mai apoi să redăm criteriile generale care constituie de acum înainte standardul în materie (4.2) și să analizăm în sfârșit, cum au fost aplicate aceste

criterii în cazul reclamantului, Cristi Danileț, și care au fost deficiențele în raționamentul instanțelor naționale identificate de judecătorii europeni (IV.3).

4.1. Competența Marii Camere a Curții Europene a Drepturilor Omului și noutatea cauzei Danileț c. României

Marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului are competențe clar stabilite prin chiar textul Convenției. Formațiunea de 17 judecători este competentă să se pronunțe atunci când cauza ridică o problemă „gravă”²⁷ de interpretare sau de aplicare a Convenției sau a Protocoalelor sale, o problemă cu caracter general sau atunci când soluționarea unei chestiuni de către o Cameră ar putea conduce la o contradicție cu o hotărâre pronunțată anterior²⁸. Cererile ajung pe rolul Marii Camere fie prin desesizare de către o Cameră înainte de pronunțarea hotărârii²⁹, fie prin admiterea cererii de trimitere formulată de una dintre părți în termen de trei luni de la data pronunțării hotărârii Camerei. Nu orice cauză are aptitudinea de a ajunge în fața Marii Camere³⁰, iar din punct de vedere statistic, cele mai multe cereri de trimitere sunt respinse. De exemplu, la nivelul anului 2021 analiza Grefei Curții arată că doar un procent de 5% dintre cereri au fost admise³¹. Într-adevăr, doar „cazurile excepționale” ar trebui trimise în fața Marii Camere, în conformitate cu litera și spiritul articolului 43 din Convenție³². În același timp, unanimitatea nu este regula la Marea Cameră, dimpotrivă marea majoritate a cazurilor sunt pronunțate cu majoritate³³.

Hotărârea Marii Camere în cauza *Danileț c. României* a fost adoptată cu o majoritate de 10 la 7 — un vot care, departe de a diminua autoritatea hotărârii, reflectă ceea ce este, prin definiție, o Mare Cameră: nu un for al consensului facil, ci un spațiu de deliberare în care viziuni diferite asupra Convenției se confruntă deschis. Evoluția jurisprudenței CEDO s-a realizat întotdeauna prin majorități, uneori fragile, în care judecătorii mai

27 *Serious* pentru varianta în limba engleză, *grave*, pentru varianta în limba franceză.

28 A se vedea art. 30, 31 și 43 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

29 Prin desesizare, cauza este retrimisă de Cameră la Marea Cameră înainte de pronunțarea hotărârii, atunci când ridică o problemă gravă. Un exemplu recent este cauza *Verein Klimaseniorinnen Schweiz și alții c. Elveției*, nr. 53600/20, 9.04.2020, cerere ce privea schimbările climatice și obligațiile pozitive ale statului în acest context.

30 Pe baza datelor disponibile motorul de căutare www.hudoc.echr.coe.int, în perioada 1.01.2020-31.12.2025 au fost pronunțate doar 55 de hotărâri pe fond și 8 decizii de inadmisibilitate de către Mare Cameră, ceea ce ilustrează selectivitatea acestei formațiuni.

31 Pe baza analizei publicate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în 2021 (https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/note_gc_eng), de la intrarea în vigoare a Protocolului nr. 11 la Convenție pe data de 1.11.1998, Colegiul de 5 judecători a examinat 5.816 cereri de trimitere și doar 290 de cereri au fost acceptate, așadar aproximativ 5% din totalul cererilor.

32 *Idem*, par. 10.

33 De exemplu, în cazul *Sanchez c. Franței*, nr. 45581/15, 15.05.2023, votul de neîncălcare a articolului 10 a fost de 13 la 4 — cauza privea sancționarea unui politician obligat la plata unei amenzi penale pentru că nu a șters de pe contul său de Facebook comentarii cu caracter islamofob; în cauza *Hurbain c. Belgiei*, nr. 57292/16, 4.07.2023, votul a fost de 12 la 5 pentru neîncălcarea articolului 10 într-o cauză ce privea dreptul de a fi uitat; cauza *Vegotex International SA c. Belgiei*, nr. 49812/09, 3.11.2022 în care s-a decis cu un vot de 10 la 7 că nu a fost încălcat articolul 6 din Convenție cu privire la intervenția legislativului într-o procedură în curs.

prudenți, intră în dialog cu cei dispuși să consolideze și să extindă protecția drepturilor garantate de Convenție la noile realități ale societății. Votul nu atestă decât că problema ridicată era cu adevărat gravă în sensul art. 43 din Convenție și că ea a primit, prin deliberare serioasă, un răspuns care va constitui, de acum înainte, standardul obligatoriu pentru toate cele 46 de state membre ale Consiliului Europei. Este, de altfel, exact tipul de cauză pentru care există Marea Cameră.

Inițial, Camera a IV-a a Curții a pronunțat o hotărâre de condamnare a Statului Român pentru încălcarea libertății de exprimare a magistratului³⁴. Guvernul României a formulat, în termen legal, o cerere de trimitere la Marea Cameră, cerere care a fost admisă la data de 24 iunie 2024³⁵. Motivarea trimiterii cauzei la Marea Cameră nu este publică, însă răspunsul la întrebarea privind problema gravă de interpretare sau aplicare a Convenției care a necesitat clarificări se regăsește chiar în hotărârea Marii Camere din 15 decembrie 2025.

Astfel, hotărârile anterioare ale Curții în materia libertății de exprimare a judecătorilor fuseseră pronunțate, așa cum am arătat, cu privire la declarații publice din contexte care nu implicau platforme de socializare, iar în aceste cauze Curtea a fost chemată să se pronunțe cu privire la discursuri, interviuri, articole academice sau conferințe de presă ale unor persoane care ocupau anumite funcții în sistemul judiciar și care priveau subiecte în legătură cu funcționarea justiției. În schimb, *cauza Danileț* privește un judecător care, la momentul publicării celor două postări pe pagina sa de Facebook, **nu ocupa nicio funcție**, alta decât cea de judecător, și nici **nu vorbea în calitate de reprezentant al sistemului judiciar**. Marea Cameră reține că acesta și-a exprimat **o opinie personală** pe pagina sa de **Facebook**, deschisă publicului larg unde avea 50.000 de urmăritori³⁶, iar primul mesaj care a făcut obiectul analizei **nu era în legătură cu funcționarea justiției**³⁷.

Aceasta este ocazia pe care o valorifică Marea Cameră pentru a „*confirma și a consolida principiile care se degajă din jurisprudența sa*”³⁸ în materie de libertate de exprimare a magistraților pe Internet și de a defini o serie de criterii care iau în calcul obligația de rezervă inerentă funcției judiciare. Este pentru prima oară când CEDO analizează libertatea de exprimare a **magistraților „de rând” pe platformele sociale** și adaptează standardele respective la rețelele sociale. Este o contribuție cu efecte obligatorii pentru toate statele membre ale Consiliului Europei.

Hotărârea pornește de la principiile deja degajate în materie de libertate de exprimare în general³⁹, pe Internet și prin intermediul rețelelor sociale⁴⁰. În mod tradițional, atunci

34 Hotărârea Camerei, *Danileț c. României*, nr. 16915/21, 20 februarie 2024, disponibilă la <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-231394>.

35 Admiterea cererii de trimitere la Marea Cameră: <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-7981379-11133464>.

36 *Danileț* [MC], nr. 16915/21, 15 decembrie 2025, par. 145.

37 Primul mesaj privea o dispută instituțională între Administrația Prezidențială și Ministerul Apărării cu privire la numirea Șefului Statului Major al Armatei.

38 *Danileț* [MC], precitată, par. 146.

39 *Danileț* [MC], precitată, par. 142, cu referire la: *Handyside c. Regatul Unit*, 7 decembrie 1976, Series A nr. 24; *Morice c. Franței* [MC], nr. 29369/10, § 124, CEDO 2015; *Perinçek c. Elveției* [MC], nr. 27510/08, §§ 196-197, CEDO 2015.

40 *Danileț* [MC], precitată, par. 143, cu referire la *Sanchez c. Franței* [MC], nr. 45581/15, 15 mai 2023.

când are de pus în balanță diversele interese în cauză, unele dintre ele putând fi garantate chiar de alte articole ale Convenției⁴¹, Curtea analizează contextul și consecințele afirmațiilor respective⁴², cine este persoana care face afirmațiile și contribuția la o dezbatere de interes public, conținutul și forma respectivelor afirmații⁴³. În cazul *Danileț*, balanța este pusă între dreptul acestuia la libera exprimare pe de o parte și riscul **afectării independenței și imparțialității sistemului judiciar**. Cele două valori — independența și imparțialitatea — se regăsesc ca un laitmotiv în întreaga hotărâre⁴⁴ și se reîntâlnesc, într-o formă generică, și în hotărârile Secției pentru Judecători a CSM și a Înaltei Curți de Casație și Justiție din procedura internă⁴⁵.

Or, **independența și imparțialitatea sunt și ele garantate de articolul 6** din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, atât în materie civilă, cât și în materie penală. Fără a ne dori să intrăm într-o analiză detaliată a acestora, câteva precizări sunt necesare. Astfel, potrivit art. 6 § 1 din Convenție, orice cauză trebuie judecată de un tribunal independent și imparțial stabilit prin lege. Independența se apreciază în funcție de modul de desemnare și durata mandatului membrilor săi, existența unei protecții împotriva presiunilor exterioare și aparența de independență - aceasta din urmă jucând un rol autonom, distinct de independența efectivă. În cauza *Campbell și Fell*⁴⁶, pentru aplicarea testului „aparenței independenței” Curtea a arătat că trebuie să se răspundă la întrebarea: „erau reclamanții îndrituiți să considere că o anumită instanță era dependentă de executiv?”, simpla impresie din partea justițiabililor nefiind suficientă pentru a stabili lipsa independenței⁴⁷. Imparțialitatea se evaluează printr-o dublă abordare: subiectivă, vizând convingerile personale ale judecătorului, și obiectivă, vizând existența unor fapte verificabile care ar putea genera îndoieli legitime în ochii unui observator rezonabil. Imparțialitatea subiectivă se prezumă până la proba contrarie, iar în practică Curtea recurge în marea majoritate a cazurilor la abordarea obiectivă⁴⁸. Chiar și aparențele sunt relevante – instanțele de judecată trebuie să inspire încredere justițiabililor, iar orice judecător față de care există temeri legitime de lipsă de imparțialitate are obligația de a

41 Cum ar fi, de exemplu, punerea în balanță a drepturilor prevăzute de articolul 8 din Convenție privind viața privată, de familie și domiciliul persoanei.

42 CEDO *Delfi AS c. Estoniei*, [MC], nr. 64569/09, par. 144, par.160.

43 CEDO *Biancardi c. Italiei*, nr. 77419/16, par. 61.

44 Pe de o parte acestea se regăsesc în toate instrumentele internaționale redat în capitolul dedicat instrumentelor internaționale (par. 60-73), pe de altă parte Marea Cameră le folosește pentru a limita discursul magistratului (par. 153, 154, 170, 179, 194, 197, 205). Cu privire la independență, este de remarcat opinia concordantă a judecătorului Krenč, care identifică menținerea independenței justiției drept fir conducător al analizei sale, subliniind că: 1) gravitatea afirmațiilor nu era suficientă pentru a justifica sancțiunea; 2) o sancțiune pecuniară are un veritabil efect disuasiv; 3) trebuie distins între norme etice și abateri disciplinare.

45 Hotărârea nr. 15J a Secției pentru Judecători în materie disciplinară a CSM, 7.05.2019, nepublicată; decizia ICCJ nr. 62, 18.05.2020, Completul de 5 judecători, disponibilă aici: <https://bit.ly/4lFr3is>.

46 CEDO *Campbell și Fell c. Marii Britanii*, nr. 7819/77, 7878/77, 28.06.1984, par. 81

47 Pentru o analiză cu privire la testul independenței, a se vedea și R. Clayton, H. Tomlinson, *The Law of Human Rights*, second edition, 2009, p. 169 și urm.; A.G. Boulais, A. Uzun Marinkovic, G. Cano Palomares, Consultant Editor K. Reid, *A practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights*, Sweet & Maxwell, 7th Edition, 2023, p. 226

48 CEDO *Kyprianou c. Ciprului* [MC], nr. 73797/01, 15.12.2005, par. 119; *Morice c. Franței* [MC], nr. 29369/10, 23.04.2015, par. 75

se abține⁴⁹.

În ceea ce privește legătura dintre exprimările publice ale magistraților și cerința de imparțialitate obiectivă, jurisprudența Curții stabilește că cea mai mare discreție se impune judecătorilor, inclusiv față de presă, chiar și atunci când răspund unor situații în care magistratul este vizat public de critici, atacuri la adresa sa sau a deciziilor sale, venite fie din partea presei, fie a avocaților, fie a părților din dosar sau a altor actori publici. Exigențele fundamentale ale administrării justiției și demnitatea funcției judiciare cer astfel⁵⁰. Atunci când președintele unei instanțe a utilizat public expresii prin care se putea subînțelege o apreciere negativă a cauzei unui reclamant înainte de judecată⁵¹, sau când un judecător a criticat public apărarea și s-a declarat surprins că inculpatul nu a pledat vinovat⁵², Curtea a constatat că temerile privind lipsa de imparțialitate erau obiectiv justificate. De asemenea, susținerea exprimată public de un judecător al Curții de Casație față de judecătorul care prezidase în cauza reclamantului a constituit o încălcare a art. 6 § 1⁵³. Aceste principii confirmă că exprimările publice ale magistraților — inclusiv cele din afara sălii de judecată — pot compromite aparența de imparțialitate și, prin urmare, echitatea procedurii în ansamblu. Însă, așa cum vom vedea în paragrafele următoare, este necesar ca această afectare existe cu adevărat și, atunci când este folosită ca justificare a restrângerii libertății de exprimare, să fie motivată și fundamentată pe probe.

Marea Cameră stabilește în această cauză, cu titlu de principiu, faptul că Statul are o **marjă restrânsă de apreciere** pentru a stabili dacă ingerința cu privire la o exprimare pe teme de interes general răspunde unei „*necesități sociale imperioase*” și este proporțională cu scopul legitim urmărit⁵⁴. Curtea reamintește **rolul subsidiar** pe care îl are în raport cu instanțele naționale însă, dat fiind locul eminent pe care magistratura îl ocupă într-o societate democratică și importanța crescândă acordată independenței justiției, Curtea precizează că va exercita un **control strict** asupra motivelor invocate de autorități pentru a justifica limitarea libertății de exprimare a magistratului, lăsând autorităților naționale o marjă restrânsă de apreciere. În mod tradițional, Curtea recunoaște statelor membre o anumită libertate în a evalua dacă o ingerință adusă unui drept garantat de Convenție este necesară în contextul specific sau raportat la dreptul intern. Este o reflectare a principiului subsidiarității potrivit căruia autoritățile naționale sunt mai bine plasate să aprecieze necesitatea impunerii anumitor limite și să analizeze nevoile în respectiva țară⁵⁵. Acest principiu al subsidiarității, inclus în Preambulul Convenției prin Protocolul nr. 15, nu are o definiție exactă, însă aprecierea lăsată la discreția autorităților naționale diferă în funcție de context. De exemplu, statul are o marjă mare de apreciere atunci când este vorba despre chestiuni care țin de siguranță, politica de sănătate, donarea embrionilor

49 CEDO *Castillo Algar c. Spaniei*, nr. 28194/95, 28.10.1995, par. 45

50 CEDO *Lavents c. Letoniei*, nr. 58442/00, 28.11.2002, par. 118; *Buscemi c. Italiei*, nr. 29569/95, 16.09.1999, par. 67

51 *Buscemi c. Italiei*, precitată, par. 68.

52 *Lavents c. Letoniei*, precitată, par.119.

53 *Morice c. Franței* [MC], precitată, par. 79-92.

54 *Cauza Danileș* [MC], precitată, par. 170.

55 A.G. Boulais, A. Uzun Marinkovic, G. Cano Palomares, Consultant Editor K. Reid, *A practitioner's Guide to the European Convention on Human Rights*, Sweet & Maxwell, 7th Edition, 2023, p. 71.

pentru cercetare științifică și analiza trebuie să pună în balanță diversele interese în cauză⁵⁶. În materie de libertate de exprimare, marja de apreciere a Statului poate varia în funcție de mai mulți factori, ea putând fi una largă, ceea ce îi permite statului să aprecieze după propriile tradiții sau valori, de exemplu, sau una mai restrânsă, caz în care Curtea va efectua un control strict⁵⁷. Printr-o jurisprudență constantă în privința exprimărilor care contribuie la dezbateri de interes public, Curtea a decis că autoritățile naționale au o marjă mică de manevră pentru a impune restricții în privința libertății de exprimare a presei sau chiar a organizațiilor non-guvernamentale⁵⁸.

Nu în ultimul rând, este de remarcat faptul că **analiza Curții nu pornește de la regula „rezervei”** magistratului definită ca atare, ci personalizează criteriile deja degajate prin jurisprudența anterioară la situația particulară a magistraților care se exprimă pe Internet și pe rețelele sociale, incluzând rezerva în cuprinsul acestor criterii ca o excepție de la regulă.

4.2. Standardul european. Criteriile generale aplicabile tuturor cauzelor privind libertatea de exprimare a magistraților

Cerința ca ingerința să fie prevăzută de lege și să urmărească unul sau mai multe scopuri legitime nu a necesitat o abordare diferită din partea Marii Camere, jurisprudența deja stabilită anterior fiind suficientă pentru a analiza calitatea legii în baza căreia a fost sancționat reclamantul⁵⁹. Merită semnalat un singur aspect, respectiv analizarea garanțiilor procedurale împotriva arbitrariului și respectarea securității juridice prin aplicarea coerentă și uniformă a legii tuturor magistraților, aspecte invocate de apărare pe larg atât în scris, cât și oral, au fost rezervate pentru a fi analizate din perspectiva necesității ingerinței.

Judecătorii europeni au considerat că se impune extragerea unui set de criterii⁶⁰ care trebuie avute în vedere în balanța dintre libertatea de exprimare a judecătorilor și obligația de rezervă, în contextul manifestărilor pe internet și în social media. Aceasta este una dintre contribuțiile centrale ale hotărârii de Mare Cameră, care pornește de la regulile general aplicabile în materia libertății de exprimare și le particularizează la situația magistraților, reprezentând o sinteză și o adaptare a principiilor deja consacrate în jurisprudența anterioară. Toate instrumentele internaționale care au fost emise de-a lungul timpului cu privire la magistrați, invocate, de altfel, atât de apărare cât și de Guvern, sunt acum incluse în analiza Curții și sunt baza standardelor stabilite în această materie.

56 Idem, p. 73, precum și jurisprudența citată.

57 De exemplu, dacă exprimarea nu aduce nicio informație în plus, opinie sau idee, nu contribuie la un subiect de interes general, ci privește mai degrabă o emisiune de divertisment, cu scop comercial, care cuprinde scene provocatoare sau chiar șocante, *CEDO* îi recunoaște Statului o marjă mare de apreciere, *CEDO Canal 8 c. Franței*, nr. 130819/19, 9.02.2023, par. 84.

58 *Editions Plon c. Franței*, 1nr. 58148/00, 8.05.2004, par. 43-44, *Animal Defenders International c. Marii Britanii*, nr. 48876/08, 22.04.2013, par. 102-104.

59 Curtea reamintește cerințele privind calitatea legii — accesibilitatea și previzibilitatea. A se vedea *cauza Danilef* [MC], precitată, par. 124-125, care subliniază necesitatea aplicării coerente și uniforme a legii tuturor judecătorilor aflați în situații similare, pentru a garanta principiul securității juridice.

60 *Cauza Danilef* [MC], precitată, par. 149-165.

În esență, Curtea structurează controlul în jurul **conținutului și formei mesajului, contextului și calității în care judecătorul s-a exprimat, consecințelor mesajului, naturii și severității sancțiunii și existenței garanțiilor procedurale**. Această sistematizare este relevantă nu doar pentru postări, ci și pentru interacțiuni digitale (comentarii, fotografiile, videoclipuri, inclusiv „like”-uri), ceea ce indică o adaptare explicită a standardului la realitățile platformelor sociale⁶¹.

Aceste criterii reprezintă, de acum înainte, standardul ce urmează a fi aplicat în cauze care implică libertatea de exprimare a judecătorilor, iar instanțele naționale au obligația de a analiza fiecare criteriu pentru a decide în ce măsură este sau nu justificată impunerea unei sancțiuni respectivului magistrat. Nu există o ierarhie a criteriilor și nici o ordine în care acestea trebuie analizate, aprecierea fiind lăsată la latitudinea instanțelor naționale care vor decide în funcție de circumstanțele particulare ale fiecărui caz⁶².

Cu privire la **conținutul și forma afirmațiilor**, Curtea recunoaște că magistrații beneficiază de **un nivel ridicat de protecție a libertății de exprimare nu doar atunci când se pronunță pe teme legate de funcționarea sistemului judiciar, ci și în privința altor subiecte de interes general, inclusiv subiecte care pot avea implicații politice**. Curtea afirmă cu tărie faptul că izolarea judecătorilor față de comunitatea în care trăiesc nu este nici posibilă, nici dezirabilă, astfel că aceștia pot lua poziție public atunci când valorile fundamentale ale ordinii constituționale sau ale democrației sunt amenințate. Așadar, atunci când contextul unei dezbateri o justifică, judecătorii pot formula opinii concrete pe teme față de care publicul are un interes legitim să fie informat.

Cu toate acestea, acest drept este însoțit de limitele impuse de obligația de rezervă, menite să protejeze independența și imparțialitatea justiției, nu doar în realitate, ci și în aparență. Întrebarea esențială la care instanțele naționale vor trebui să răspundă pentru a decide în ce măsură este necesar să intervină și să sancționeze magistratul este dacă **judecătorul, în contextul social determinat și din perspectiva unui observator informat și rezonabil, participă la o activitate care i-ar putea compromite obiectiv independența sau imparțialitatea**. Trebuie manifestată prudență în privința tonului și limbajului utilizat, inclusiv online, iar claritatea exprimării este esențială pentru a evita interpretările ambigue care ar putea eroda încrederea justițiabililor în sistemul judiciar⁶³.

Cu privire la **contextul în care sunt făcute afirmațiile**, Curtea reamintește că, potrivit jurisprudenței *Baka*, declarațiile trebuie examinate în lumina ansamblului cauzei, ținând cont de circumstanțele în care au fost formulate și de funcția magistratului. **Contextul istoric joacă un rol deosebit de important, distanța în timp fiind de natură să extindă întinderea libertății de exprimare a participanților la o dezbatere**. Dacă jurisprudența anterioară recunoștea o protecție sporită îndeosebi magistraților care ocupă funcții specifice în sistem — precum președinți de instanță, procurori-șefi sau reprezentanți ai asociațiilor profesionale — Curtea extinde această protecție și judecătorilor și procurorilor „obișnuiți”, cărora le recunoaște dreptul de a se exprima

61 A se vedea, în materia interacțiunilor digitale ale magistraților, Liniile directoare neconstrângătoare privind utilizarea rețelelor sociale de către magistrați, adoptate în cadrul Rețelei Globale pentru Integritatea Justiției (UNODC), ianuarie 2019.

62 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 149.

63 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 151-156.

public pe teme de interes general, chiar în absența unei calități instituționale speciale. Magistratii rămân ținuti de o obligație de rezervă în privința cauzelor pendinte și trebuie să se abțină de la orice comentariu care ar putea în mod rezonabil influența rezultatul unui proces sau compromite caracterul său echitabil⁶⁴.

În privința **consecințelor** afirmațiilor, Curtea reamintește, pornind de la *cauza Sanchez*,⁶⁵ că internetul și rețelele sociale au devenit astăzi unul dintre principalele mijloace de exercitare a libertății de exprimare, oferind instrumente esențiale pentru participarea la dezbateri de interes general, dar prezentând totodată riscuri specifice prin capacitatea lor de a stoca și difuza informații la scară largă. În concret, regula stabilită de Marea Cameră, pentru a determina în ce măsură trebuie să intervină, cere ca instanțele naționale **să ia în considerare ansamblul efectelor prejudiciabile pe care declarațiile unui magistrat pe rețelele sociale le-au produs sau erau susceptibile să le producă**. În acest sens, instanțele trebuie să distingă între declarațiile formulate pe platforme deschise, accesibile unui număr nelimitat de utilizatori, și cele publicate pe platforme închise, rezervate unui cerc privat — această distincție putând fi determinantă pentru aprecierea caracterului proporțional al măsurilor luate⁶⁶. Subliniem, strict cu privire la acest din urmă aspect, că la momentul pronunțării hotărârii de sancționare disciplinară a dlui. Danileț, Înalta Curte de Casație și Justiție lua în considerare, atât în materie disciplinară, cât și în alte situații care priveau libertatea de exprimare caracterul public sau privat al postărilor litigioase⁶⁷.

În aprecierea proporționalității, instanțele trebuie să țină seama atât de **natura și severitatea sancțiunii aplicate**, cât și de efectul său disuasiv — nu doar asupra magistratului în cauză, ci și asupra profesiei în ansamblu. Un magistrat sancționat pentru luările sale de poziție va fi un exemplu de „așa nu” pentru colegii săi. Efectul cumulat al mai multor sancțiuni aplicate aceluiași magistrat constituie, de asemenea, un factor relevant.

În cadrul procedurilor disciplinare, încrederea publică în justiție impune **garanții procedurale împotriva arbitrarului**: posibilitatea unui control exercitat de un organ independent și imparțial, competent să examineze toate aspectele de fapt și de drept, desfășurarea procedurii în condiții de contradictorialitate și obligația autorităților naționale de a furniza motive pertinente și suficiente pentru a justifica că sancțiunile aplicate erau necesare și proporționale cu scopurile urmărite.

În concluzie, criteriile structurate de Marea Cameră nu sunt, în sine, elemente de noutate absolută — ele se regăsesc, în substanța lor, atât în jurisprudența generală a Curții privind libertatea de exprimare, cât și în cea dezvoltată cu privire la magistratii care ocupă funcții instituționale specifice. Noutatea esențială a hotărârii rezidă în faptul că Marea Cameră preia aceste criterii consacrate și le adaptează explicit situației magistraților „obișnuiți», care nu dețin nicio calitate instituțională specială, extinzând astfel cadrul de protecție și impunând instanțelor naționale obligația de a le aplica sistematic. Această particularizare constituie contribuția centrală a hotărârii și standardul de referință

64 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 157-160.

65 *Sanchez c. Franței* [MC], nr. 45581/15, 15 mai 2023.

66 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 161-162.

67 A se vedea, de exemplu, ICCJ decizia civilă nr. 54, 26 martie 2018, par. 24, disponibilă aici: <https://bit.ly/4dmA1iP>.

obligatoriu de acum înainte în materie.

4.3. Aplicarea criteriilor în cauza *Danileț c. României*

Nu a existat o dispută, nici în fața Camerei, nici în fața Marii Camere, cu privire la existența unei ingerințe în libertatea de exprimare a Reclamantului prin aplicarea sancțiunii disciplinare. Curtea a analizat în ce măsură această ingerință era prevăzută de lege, urmărea un scop legitim și era necesară într-o societate democratică.

Calitatea legii

O parte importantă a observațiilor scrise și a pledoariilor în fața Marii Camere a fost consacrată dezbaterii privind **calitatea dreptului intern aplicabil** — atât legislația, cât și, mai ales, interpretarea acesteia de către instanțele naționale. Plecând de la întrebările adresate părților anterior audierii publice, au fost puse în discuție limitele libertății de exprimare prevăzute de dreptul intern, întinderea obligației de rezervă cu privire la chestiuni de interes general sau la proceduri judiciare pe rol, precum și relevanța naturii contului de Facebook — profesional sau privat, accesibil unui număr restrâns de persoane sau public — în cadrul analizei. Reamintim faptul că judecătorul fusese sancționat în baza art. 99 lit. a din Legea 303/2004 care privea „manifestările care aduc atingere onoarei sau probității profesionale ori prestigiului justiției”.

Aceste dezbateri au influențat în mod vizibil profunzimea analizei Marii Camere cu privire la condiția legalității. Curtea a reținut că instanțele interne au identificat și aplicat în mod constant un anumit set de criterii — conținutul și forma mesajului, modul de difuzare către public, aptitudinea conduitei de a aduce atingere prestigiului justiției — concluzionând că legea internă, astfel cum era interpretată, era suficient de clară și previzibilă pentru un judecător aflat în situația reclamantului. Într-adevăr, atât Secția disciplinară a CSM, cât și Înalta Curte au pornit de la condiția ca, pentru existența laturii obiective a abaterii disciplinare, să existe o manifestare a magistratului de natură a aduce atingere onoarei, probității profesionale ori prestigiului justiției, care să fi avut loc în public sau să fi ajuns la cunoștința publicului.

Cu toate acestea, tot ca urmare a dezbaterilor din fața Marii Camere, două chestiuni ridicate de apărare în tot cursul procedurii — lipsa criteriilor privind determinarea întinderii obligației de rezervă în dreptul intern și garanțiile împotriva aplicării arbitrar a legii în cadrul procedurii disciplinare — au fost rezervate analizei condiției necesității, Curtea apreciind că acestea își găsesc locul firesc în examinarea proporționalității ingerinței.

Nu în ultimul rând, deoarece dezbaterile s-au axat și pe distincția dintre situațiile care impun sancțiuni disciplinare și cele în care sunt în discuție probleme de etică sau deontologie, Marea Cameră formulează o precizare cu vocație generală: **autoritățile naționale au obligația de a defini în mod clar dispozițiile legale care reglementează răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor și de a preciza sfera de aplicare a actelor susceptibile să constituie abateri disciplinare.** Curtea face trimitere

la Avizul nr. 27 (2024) al CCJE⁶⁸ care subliniază că standardele etice trebuie să fie clar distinse de normele disciplinare, iar acolo unde cele două tipuri de norme converg, este necesar un **criteriu de prag** care să delimiteze abaterile justificând sancțiuni disciplinare de alte forme de conduită necorespunzătoare⁶⁹.

Considerând că Înalta Curte de Casație și Justiție s-a „strădui” să aplice cu bună-credință jurisprudența Curții⁷⁰ și „anumite” principii și criterii stabilite prin jurisprudența anterioară, Curtea, contrar analizei făcute de Înalta Curte de Casație și Justiție și de Secția pentru judecătoria a Consiliului Superior al Magistraturii care analizează cele două mesaje împreună⁷¹, a decis să **aplice criteriile asupra fiecăruia dintre cele două mesaje litigioase**, având în vedere că ale au conținuturi diferite și se înscriu în contexte distincte.

5. Primul mesaj privind disensiunile instituționale și ordinea constituțională⁷²

Conținutul⁷³

CEDO constată că prin publicarea primului mesaj pe 9 ianuarie 2019, reclamantul a participat la o controversă cu caracter politic. Totodată, potrivit Curții, acest lucru nu este, prin el înșăși, suficient pentru a împiedica un magistrat să ia poziție cu privire la o chestiune de interes public ivită în cadrul unei asemenea controverse. Afirmatiile reclamantului, potrivit cărora democrația constituțională ar fi în pericol în cazul preluării politice a controlului asupra instituțiilor publice, puteau fi interpretate, potrivit analizei CEDO, ca vizând **apărarea ordinii constituționale și prezervarea independenței instituțiilor statului democratic, constituind judecăți de valoare care nu se pretează unei verificări a exactității lor**.

Această calificare contrastează direct cu abordarea majorității⁷⁴ Secției disciplinare a CSM, care a reținut⁷⁵ că afirmațiile reclamantului „nu reprezintă judecăți de valoare

68 Avizul nr. 27 (2024) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), adresat Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

69 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 134.

70 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 171.

71 Hotărârea ICCJ nr. 62, 18.05.2020, precitată.

72 Mesajul din 9.01.2029 postat pe Facebook: „Poate că cineva remarcă totuși succesiunea atacurilor, destructurărilor și decredibilizărilor la adresa următoarelor instituții: DGPI, SRI, SPP, Poliția, DNA, Jandarmeria, PICCJ, ICCJ, Armata. Nu par întâmplătoare după declararea sus și tare a abuzurilor « instituțiilor de forță ».

Știm cu toții ce ar însemna lipsirea de eficiență sau, mai rău, preluarea controlului politic asupra acestor instituții: servicii, politie, justiție, armată?

Și, apropo de Armată: oare s-a aplecat cineva asupra dispozițiilor art. 118 alin. (1) din Constituție potrivit cărora « Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea (...) a democrației constituționale » ? Ce ar fi dacă într-o zi am vedea armata pe stradă păzind ... democrația, că tot am văzut azi că e în scădere coeficientul?! Nu v-ar surprinde să realizați că ar fi ... constituțional!?

Eu cred că nu vedem pădurea din cauza copacilor...”.

73 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 173-177.

74 Secția de Judecătoria a CSM a decis sancționarea judecătorului cu o majoritate de 6 la 3.

75 Hotărârea nr. 15J a Secției pentru Judecătoria în materie disciplinară a CSM, 7.05.2019, nepublicată, p. 13.

(care nu se pretează unei demonstrații a corectitudinii lor), ci reprezintă simple alegații denigratoare, nesusținute de argumente pertinente, care pun în discuție credibilitatea instituțiilor statului”. Înalta Curte de Casație și Justiție, la rândul ei, a validat această abordare, reținând că opinia reclamantului care pune în discuție credibilitatea unor instituții ale statului și sugerează un remediu constituțional „nu poate fi considerată adecvată expunerii publice a unui judecător”⁷⁶.

Relevant este că Înalta Curte însăși a constatat că aceste afirmații nu puteau face obiectul unui examen destinat să verifice dacă aveau o bază factuală, stabilind totuși că reprezentau „opinia personală”⁷⁷ a reclamantului. Aceasta a reținut în mod expres că „în cadrul litigiului disciplinar nu pot forma obiectul analizei veridicitatea ori constituționalitatea, legalitatea sau temeinicia aspectelor expuse în textele publicate de domnul judecător, pentru a se verifica dacă acestea au o bază factuală, întrucât nici instanța disciplinară și nici instanța judecătorească investită cu soluționarea recursului nu au competența de a examina chestiunile de fapt și de drept care au făcut obiectul opiniilor exprimate public de către părât”⁷⁸. Reținând că afirmațiile constituie „opinia personală” a reclamantului, Înalta Curte s-a plasat într-o poziție contradictorie: pe de o parte, a refuzat să analizeze baza factuală a acestora, iar pe de altă parte, le-a sancționat fără a explica în ce mod au adus atingere concretă prestigiului justiției.

În sfârșit, CEDO constată cu privire la conținutul acestui mesaj că niciun motiv invocat de autoritățile naționale nu explică în ce mod afirmațiile reclamantului ar fi perturbat bunul mers al sistemului judiciar ori ar fi adus atingere demnității și onoarei profesiei de magistrat. Într-adevăr, nici Secția disciplinară a CSM, nici Înalta Curte nu au indicat care este legătura concretă dintre postarea privind armata și activitatea judiciară a reclamantului sau în ce mod a fost afectată în mod real imaginea justiției. **Or, acest raționament insuficient sau lacunar a împiedicat Curtea să exercite un control efectiv asupra corectitudinii aplicării standardelor convenționale.**

Forma⁷⁹

Curtea Europeană a Drepturilor Omului reamintește că lipsa de claritate a afirmațiilor unui magistrat pe rețelele sociale poate fi problematică, în special atunci când acestea pot fi înțelese ca o incitare, chiar implicită sau indirectă, la ură sau violență. Mesajul reclamantului formula o serie de întrebări referitoare la intervenția armatei, susceptibile de interpretări multiple — un limbaj mai clar ar fi fost preferabil. Cu toate acestea, referirile la armată exprimau, în esență și sub o formă retorică, temerile reclamantului cu privire la riscul unei influențe politice. **În absența oricărui element care să ateste intenția de a îndemna la violență sau producerea unor astfel de efecte, simpla ambiguitate a formulărilor nu era suficientă pentru a rupe echilibrul care trebuia menținut între implicarea reclamantului în viața societății și preservarea independenței și**

76 ICCJ, decizia 62/18.05.2020 precitată, par. 77.

77 ICCJ, decizia 62/18.05.2020 precitată, par. 76.

78 ICCJ, decizia 62/18.05.2020 precitată, par. 75.

79 *Cauza Danilef* [MC], precitată, par. 178-179.

imparțialității sale judiciare.

Instanțele naționale au procedat exact invers: deși au recunoscut că întrebarea retorică privind armata era „prezentată, din punct de vedere lingvistic, sub forma unei întrebări retorice”, au apreciat că „mesajul a fost clar și ușor de înțeles pentru toți cei care au accesat pagina sa de Facebook”⁸⁰. Înalta Curte de Casație și Justiție a confirmat că mesajul transmite în mod evident că judecătorul „a sugerat că instituții ale statului ar fi controlate politic și a prezentat ca soluție pentru garantarea democrației constituționale posibilitatea ca armata să iasă în stradă”⁸¹. Niciuna dintre instanțe nu a examinat stilul retoric al mesajului în contextul întregii postări și nici nu a analizat intenția declarată a reclamantului care explicase că postarea reprezenta „doar o atenționare”, nu un avertisment sau o invitație la încălcarea legii.

Contextul și calitatea persoanei care face afirmația⁸²

Potrivit CEDO, afirmațiile reclamantului, formulate în contextul unui **conflict instituțional major**, puteau fi înțelese în mod rezonabil ca vizând apărarea ordinii democratice, beneficiind de un nivel ridicat de protecție în temeiul art. 10 din Convenție. **Faptul că acesta nu ocupa nicio funcție specială în ierarhia judiciară nu îl priva, potrivit Curții, de garanțiile libertății de exprimare recunoscute tuturor magistraților.**

Instanțele naționale au respins explicit apărarea reclamantului în sensul că postarea era expresia preocupărilor sale de cetățean, iar nu a calității de judecător, reținând că „nu se poate realiza în cazul aceleiași persoane o disociere între dreptul la liberă exprimare al cetățeanului și dreptul la liberă exprimare restrâns al magistratului”⁸³ considerând că opinia exprimată astfel era de natură să aducă atingere imparțialității și prestigiului justiției.

Totodată, CEDO respinge argumentul „riscului de procedură” invocat de Guvern cu acest argument: acceptarea sa ar echivala cu instituirea unei prezumții de risc ori de câte ori o controversă este mediatizată, ceea ce ar restrânge disproporționat libertatea de exprimare a magistraților. De altfel, litigiul nu era pe rol la momentul publicării mesajului — acțiunea în anulare a fost introdusă cu o zi după, iar reclamantul nu ar fi putut oricum să îl judece, competența exclusivă revenind Curții de Apel București. Mai mult, afirmațiile sale nu aveau nicio legătură cu fondul litigiului, care privea legalitatea unui decret prezidențial din perspectiva dreptului administrativ. Această circumstanță a fost invocată de către opinia minoritară a Secției disciplinare a CSM, care a subliniat că demersul reclamantului trebuie examinat și prin raportare la contextul social în care a fost făcut, acesta exprimându-și o opinie personală „neimplicând în vreun fel instanța unde acesta funcționa și nici corpul magistraților”⁸⁴, fără ca aceste argumente să conteze în vreun fel în procedura ulterioară.

80 Hotărârea nr. 15J a Secției pentru Judecători în materie disciplinară a CSM, 7.05.2019, precitată, p. 12.

81 ICCJ, decizia 62/18.05.2020 precitată, par. 70.

82 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 185-188.

83 ICCJ, decizia 62/18.05.2020 precitată, par. 78-79.

84 Hotărârea nr. 15J a Secției pentru Judecători în materie disciplinară a CSM, 7.05.2019, precitată, p. 24.

Consecințele mesajului⁸⁵

Potrivit Curții, omisiunea esențială a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la analiza consecințelor mesajului rezidă în faptul că și-a limitat analiza la forma și tonalitatea afirmațiilor, **omițând să le plaseze în contextul național în care fuseseră formulate și să motiveze în ce mod mesajul ar fi adus atingere demnității profesiei de magistrat.**

Reținem aici faptul că urmarea produsă a fost determinată de instanțele naționale în mod exclusiv prin referire la modul în care o parte din mass-media a preluat și interpretat postarea, reținându-se că „*titlurile din mass-media fac referire la împrejurarea că domnul judecător Cristi Danileț transmite mesajul că „armata ar urma să iasă în stradă și să apere democrația constituțională”*”⁸⁶ (hotarare_ICCJ-_Ecris.pdf, par. 81-82, p. 8). Or, o astfel de abordare — care substituie analiza proprie a instanței cu percepția selectivă a unor publicații online — este tocmai cea identificată de Marea Cameră ca insuficientă pentru a justifica o ingerință în libertatea de exprimare a unui magistrat.

Or, cum arată analiza CEDO, niciun element din dosar nu susține afirmația conform căreia mesajul reclamantului ar fi compromis independența și imparțialitatea justiției sau încrederea publicului în magistratură, simpla mediatizare și asociere cu evenimente istorice nefiind suficientă, potrivit judecătorilor europeni, pentru a aduce atingere demnității funcției de judecător.

6. Al doilea mesaj — expresia „sânge în instalație” și funcționarea justiției⁸⁷

Conținutul și forma

Potrivit Curții, al doilea mesaj al reclamantului — care conținea un link către un articol privind problemele cu care se confruntau judecătorii și procurorii români în contextul reformelor legislative⁸⁸ — viza în mod evident **funcționarea sistemului judiciar**, subiect care beneficiază de un nivel ridicat de protecție. CEDO reține faptul că elementul central care a determinat sancționarea reclamantului a fost expresia „*sânge în instalație*”, a cărei traducere și conotație au generat o veritabilă controversă între părți în fața Marii Camere. Guvernul a calificat-o drept vulgară și trivială, deși acest lucru s-a întâmplat abia în fața Marii Camere, iar reclamantul a arătat că fusese utilizată anterior în

⁸⁵ *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 192-194.

⁸⁶ ICCJ, decizia 62/18.05.2020 precitată, par. 81-82.

⁸⁷ Mesajul din 10.01.2029 postat pe Facebook: „*Iată, acest procuror cu sânge în instalație: vorbește deschis despre infractori periculoși în libertate, despre ideile proaste ale guvernanților în modificarea legilor justiției, despre linșajele împotriva magistraților*”. Mesajul era însoțit de o redistribuire a unui articol intitulat: *Semnalul de alarmă, al unui procuror: E un risc enorm să trăiești în România în România în momentul de față. S-a trecut linia roșie în justiție!*, disponibil aici: <https://bit.ly/4IOascv>.

⁸⁸ Reformele legislative în materie judiciară din România în perioada 2017-2019 au făcut obiectul unor avize critice ale Comisiei de la Veneția și al unor rapoarte ale Comisiei Europene în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare.

spațiul public de politicieni și funcționari ai statului.

Cu privire la conținutul și forma postării, atât majoritatea Secției disciplinare a CSM, cât și Înalta Curte de Casație și Justiție au reținut că această expresie „*depășește cu mult limitele decenței specifice funcției deținute, care impun sobrietate și echilibru*”⁸⁹, iar „*limbajul unui judecător trebuie să fie caracterizat de sobrietate, elitism și deschidere spre un dialog decent și echilibrat, care să nu creeze sub nicio formă un prejudiciu de imagine sistemului judiciar*”⁹⁰.

Recunoscând faptul că instanțele naționale sunt mai bine plasate pentru a înțelege și aprecia anumite fraze și expresii, precum și intenția, felul în care publicul le poate percepe și refuzând să intre în dezbateră cu privire la înțelesul sintagmei folosite, CEDO arată că instanțele naționale **nu au explicat în concret în ce măsură această expresie depășea limitele decenței proprii funcției** ocupate de reclamant și prezenta **o gravitate de natură să justifice aplicarea unor sancțiuni disciplinare**. Or, o astfel de explicație ar fi evitat controversa din fața Marii Camere.

Contextul

Potrivit CEDO instanțele naționale s-au limitat să constate că utilizarea expresiei era suficientă pentru a angaja răspunderea disciplinară a reclamantului, **fără a o plasa în contextul general** în care fuseseră formulate afirmațiile și **fără a examina dacă expresia fusese folosită în scop pur stilistic**. Reformele legislative ale sistemului judiciar din România — care făcuseră obiectul unor dezbateri și în fața Comisiei de la Veneția și a Comisiei Europene — constituiau un context de interes general ignorat de instanțele naționale. Or, Reclamantul își exprimase opinia personală în cadrul activității sale de sensibilizare pentru apărarea drepturilor omului, ceea ce îi conferea o libertate de exprimare mai amplă.

Relevantă este și opinia minoritară a Secției disciplinare a CSM care remarcase explicit că reclamantul „*doar a distribuit articolul în cauză, articol care a fost altfel comentat pe un forum de discuții al magistraților*”⁹¹, că simplul fapt de a posta un comentariu cu referire la aspecte ce țin de buna funcționare a justiției nu se circumscrie sferei actelor ilicite din perspectivă disciplinară și că demersul reclamantului trebuie examinat și prin raportare la contextul social în care a fost făcut, Curtea Europeană a Drepturilor Omului acordând o importanță deosebită contextului intern în care sunt făcute afirmațiile.

Consecințele

Potrivit CEDO, mesajul publicat pe o pagină Facebook deschisă, nu conținea afirmații defăimătoare, instigatoare la ură sau la violență. CEDO arată că deși Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că utilizarea expresiei aducea atingere demnității funcției și

89 ICCJ, decizia 62/18.05.2020 precitată, par. 73.

90 Hotărârea nr. 15J a Secției pentru Judecători în materie disciplinară a CSM, 7.05.2019, precitată, p. 11.

91 Hotărârea nr. 15J a Secției pentru Judecători în materie disciplinară a CSM, 7.05.2019, precitată, p. 22.

imparțialității justiției, **analiza sa rămâne „vagă”⁹² în ceea ce privește repercusiunile concrete** ale publicării mesajului. Curtea reamintește faptul că ambele declarații priveau probleme de interes general, care beneficiau de o protecție ridicată și că sancțiunea disciplinară era susceptibilă să aibă un efect disuasiv asupra profesiei în ansamblul său.

Niciun element din dosar nu susține că mesajul ar fi compromis efectiv imparțialitatea și independența justiției, la care de altfel ambele instanțe naționale au făcut trimitere de mai multe ori în motivare, sau încrederea publicului în magistratură, atingând pragul de gravitate necesar pentru aplicarea unei sancțiuni disciplinare.

Sancțiunea pentru ambele mesaje⁹³

CEDO constată că reclamantului i-a fost aplicată **o singură sancțiune** pentru ambele mesaje analizate nediscriminatoriu de către Înalta Curte de Casație și Justiție — **reducerea salariului cu 5% pe o durată de două luni** — fără a se preciza contribuția fiecăruia la abaterea disciplinară constatată. Deși nu reprezintă cea mai severă sancțiune, aceasta era de natură să îl descurajeze pe reclamant și nu numai să se mai exprime în mod similar și putea produce un efect disuasiv asupra întregii profesii.

Garanțiile procedurale⁹⁴

Curtea constată că reclamantul a beneficiat de posibilitatea de a-și prezenta argumentele atât în fața inspecției judiciare, cât și a secției disciplinare a CSM — organ independent și imparțial — iar sancțiunea a putut fi supusă controlului Înaltei Curți de Casație și Justiție, competentă să se pronunțe atât asupra legalității, cât și asupra temeiniciei măsurii. Cu toate acestea, Curtea constată **lacune semnificative în calitatea controlului jurisdicțional exercitat**: nici secția disciplinară, nici Înalta Curte de Casație și Justiție nu au examinat dacă judecățile de valoare din primul mesaj aveau o „bază factuală” suficientă – a se vedea refuzul explicit de a analiza baza factuală⁹⁵, iar instanțele naționale nu au indicat motivele concrete pentru care expresia „sânge în instalație” depășea limitele decenței proprii funcției, omițând totodată să analizeze contextul în care fusese utilizată. Curtea se îndoiește astfel că întinderea și calitatea controlului jurisdicțional au fost suficiente.

7. Concluzii

Hotărârea Marii Camere în cauza *Danileț c. României* stabilește standarde a căror importanță practică se extinde cu mult dincolo de împrejurările specifice ale cauzei. Hotărârea vine să răspundă la o întrebare fundamentală: *judecătorul este, pe rețelele sociale, un individ care exercită libertatea de exprimare sau, dimpotrivă, el rămâne în*

92 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 197.

93 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 198-200.

94 *Cauza Danileț* [MC], precitată, par. 201-204.

95 ICCJ, decizia 62/18.05.2020 precitată, par. 75.

*permanență judecător, supus obligației de rezervă indiferent de contextul exprimării?*⁹⁶. Răspunsul majorității — că judecătorul poate fi, în anumite condiții, un cetățean care participă la dezbateri de interes general, inclusiv pe teme ce depășesc strict funcționarea justiției — constituie o extindere semnificativă a sferei libertății de exprimare judiciare.

Semnificativ este faptul că hotărârea nu legitimează activismul judiciar fără limite și nu desființează obligația de rezervă. Ea stabilește că obligația de rezervă nu poate funcționa ca o formulă goală, disponibilă pentru orice sancțiune împotriva unei voci incomode, ci trebuie aplicată contextual, riguros și proporțional⁹⁷. Standardul stabilit este cât se poate de clar: libertatea de exprimare a judecătorului poate fi restrânsă, dar **statul trebuie să demonstreze concret de ce exact exprimarea în discuție depășește limitele admisibile și de ce sancțiunea este necesară într-o societate democratică. Așadar, sarcina probei aparține Statului, iar marja de apreciere a acestuia, atunci când suntem în prezența unei dezbateri cu caracter general, este una restrânsă.**

Una dintre contribuțiile practice cele mai importante ale hotărârii este obligația impusă instanțelor naționale de a furniza motive pertinente și suficiente atunci când sancționează disciplinar un magistrat pentru exprimări digitale. Această obligație de motivare riguroasă — care presupune nu doar invocarea la modul teoretic a obligației de rezervă, ci aplicarea concretă a fiecăruia dintre cele cinci criterii la circumstanțele specifice ale cauzei — transformă grila Curții dintr-un instrument de control *ex post* într-un standard de conduită pentru instanțele disciplinare naționale.

În plan mai larg, cauza *Danileț c. României* ilustrează un paradox al democrațiilor contemporane: în perioadele în care ordinea constituțională este supusă unor presiuni intense, judecătorii — care sunt, prin definiție, gardienii acestei ordini — sunt constrânși tocmai de obligațiile lor instituționale să rămână tăcuți. Marea Cameră a ales să recunoască o zonă de libertate pentru judecătorul-cetățean care dorește să apere valorile democratice, impunând însă condiția că această voce să fie exercitată cu prudență, claritate și circumspecție, astfel încât să nu compromită aparențele indispensabile de independență și imparțialitate. Este un echilibru fragil, dar este un echilibru necesar pentru o democrație sănătoasă.

96 Louize Hannah Knops, "Individual or always a judge? The Grand Chamber's divided search for balance in *Danileț v. Romania*", *Strasbourg Observers*, 6 martie 2026, disponibil la <https://bit.ly/4t6HOG6>.

97 Cristi Danileț, „În *Hotărârea Danileț*, nu scorul contează, ci eșecul justificării sancțiunii”, *Juridice.ro*, 11 martie 2026, disponibil la <https://www.juridice.ro/819517/in-hotararea-danilet-nu-scorul-conteaza-ci-esecul-justificarii-sanctiunii.html>.